

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quo tractatur de Ministro Sacramento Pœnitentiæ. Item de Sacramentis
Extrema Unctionis, & Ordinis

Bosco, Jean a

Lovanii, 1672

Concl. IV. Materia proxima Exeremæ Unctionis est unctio, ex consuetudine
facienda in formam Crucis. Probabiliter valet unica in quacunq̃ corporis
parte. Ex præcepto requiruntur quinque, in quinque ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73429)

Quæ declaratio (inquit Arriaga supra n. 15.) non videtur mihi fuisse admodum necessaria; quia omnes communiter sentiebant, & merito, estd etlet præceptum de ea renovatione, nolle tamen Ecclesiam, adeo illud strictè servari, ut etiam cum periculo gravi damnationis æternæ infirmi, non possimus uti antiquo, cum ea sit ceremonia exigui valde momenti; & fortè ab Ecclesia ideo præcisè est requisita, ne oleum illud antiquitate corrumpetur, & redderetur aliquo modo infirmis adversum suo odore. Hæc ille.

Ego autem iudico, ob eam rationem esse requisitam renovationem olei infirmorum, ob quam requisita est renovatio Chrismatis Confirmationis. Et, amabò, quæ illa? Quam supra assignavit Fabianus Pontifex Epist. 2. Si- cut ipsius diei solemnitas per singulos annos est celebranda, ita ipsius sancti Chrismatis consecratio (& oleorum benedictio) per singulos annos est agenda, & de anno in annum renovanda, & fidelibus tradenda.

Utrumque sit de ratione seu motivo renovationis huius olei; cum Pastores, ut dictum est, possint, immo teneantur uti veteri, in absentia novi, monendi sunt (ut bene notat Hesselius in suo Catechismo lib. 5. c. 67. in fine) malè quosdam vetus oleum, in die Cœnæ Domini comburere, quia sic contingit eos absque recentiori oleo esse, usque ad secundam, tertiam, vel quartam feriam Paschæ interdum; atque ipsi plures nonnunquam posse sine Unctione Extrema ex hac vita migrare. Scio (inquit ille) præceptum vel statutum esse alicubi, ut in Cœna Domini comburatur vetus oleum; sed hoc intelligitur in Ecclesiis Cathedralibus, ubi tunc Episcopus aliud oleum consecrat, vel antea potius consecravit. Aliæ autem Ecclesiæ, recens consecratum oleum non tam citò habere possunt; ideoque Pastores earum non debent se veteri oleo privare, priusquam novum habeant, ne aliquod dispendium accipiant ægro- tantes. Hucusque Hesselius.

Restat ultima pars Conclusionis, scilicet: *Oleum non benedictum in minori quantitate valide miscetur benedicto.* Casus autem esse potest, quando timetur, quòd oleum benedictum non erit sufficiens. Tunc validè, imò & licitè posse misceri oleum non benedictum in minori quantitate, est communis sententia, & ratio est; quia oleum benedictum in majori quantitate, trahit ad se oleum non benedictum in minori quantitate, ac proinde utrumque censetur benedictum; veluti dum Casula benedictæ, assuitur pro reparatione, aliqua pars, minoris quantitat, non benedicta, tota equidem Casula censetur benedicta.

Unde, sicut fieri posset, ut nulla pars Casula primò benedicta superesset, & tamen Casula tota foret benedicta; ita etiam fieri posset, ut nulla pars olei primò benedicta extraret, & ta-

men totum oleum foret benedictum. Quod non est inconveniens magis hîc, quàm ibi.

Cæterùm quæ olei non benedicti, eadem, si non major, videtur esse ratio olei consecrati veteris anni, si fortè superlit; quia tunc saltem nulla potest esse dubitatio de validitate Sacramenti. Immo neque in priori casu; nam Ritual. Rom. præscribit mixtionem illam Tit. de Sacram. Extre. Unct. ibi: *Id raven si forte infra annum aliquo modo ita deficiat, ut sufficere non possit videatur, neque aliud benedictum haberi queat, modo oleo non benedicto in minori quantitate, superinfuso reparari potest.* Quis ergo audeat dubitare de validitate Sacramenti cum tali oleo?

Sed nunquid oleum, sic mixtum ex veteri & novo, comburendum est, si postea afferatur novum oleum sufficiens? Dubito. Cur enim, sicut oleum benedictum in majori quantitate, efficit oleum non benedictum, in minori quantitate mixtum, benedictum; cur, inquam, simili ratione, oleum novum in majori quantitate, non efficit oleum vetus, in minori quantitate mixtum, oleum novum? Cur ergo debeat comburi? Sin autem oleum vetus fuerit in majori quantitate, cum tunc oleum novum, mixtum in minori quantitate, fiat oleum vetus, juxta principia jam posita, mirum non est, quòd totum illud mixtum debeat comburi, si postea afferatur novum oleum sufficiens. Et hæcenus de materia remota huius Sacramenti. Sed quæ proxima? Audi quod sequitur:

CONCLUSIO IV.

Materia proxima Extremæ Unctionis est unctio, ex consuetudine faciendâ in formam Crucis. Probabiliter valet unica in quacunque corporis parte. Ex præcepto requiruntur quinque, in quinque determinatis partibus, oculis, auribus, naribus, ore, & manibus.

Suppono cum communi & indubitata sententia, oleum benedictum propriè loquendo non esse Sacramentum. Sed (ut bene advertit Seraphicus Doctor 4. dist. 23. a. 1. q. 3. n. 22.) ad Sacramentum ordinatum. Et ratio, inquit, huius est, quia non habet nec perfectam significationem, nec sanctificationem, quousque applicetur infirmo, & superveniat Sacerdotalis Ordo: tunc enim significatur gratia manens, & tunc est primò præsens non antiè. Et ideo non est simile de Corpore Domini, ubi in prima sanctificatione fit conversio, & post non additur uberior interior significatio, quæ novam introducat virtutem. Hæc ille.

Paucis

86. Eadem est ratio olei consecrati veteris anni.

Rit. Rom.

87. An oleum sic mixtum comburendum sit.

88. Oleum benedictum propriè loquendo non est Sacramentum, est S. Bonav.

Arriaga

84. Quare Ecclesia requirit renovationem olei.

Hesselius.

85. Oleum non benedictum in minori quantitate valide miscetur benedicto.

88. Oleum benedictum propriè loquendo non est Sacramentum, est S. Bonav.

Paucis dico; oleum benedictum quousque applicetur infirmo, non est signum efficac gratiae aut gratuiti effectus, sed panis consecratus ante manducationem. Et ideo hic est Sacramentum proprie loquendo, sed illud. Alioquin benedictio olei foret forma hujus Sacramenti, adeoque solus Episcopus minister ordinarius; quod est contra sensum totius Ecclesiae, explicatum in Concil. Trident. sess. 14. de hoc Sacram. cap. 3. ut infra proprio loco videbimus.

Immo sequi videtur ex illa doctrina, ad validum usum hujus Sacramenti non fore necessarium Presbyterum, uti pro accipienda Eucharistia non est necessarius; quod tamen non minus repugnat sensui totius Ecclesiae.

Itaque oleum benedictum non est Sacramentum Extremae Unctionis proprie loquendo, sicuti Chrisma benedictum non est proprie loquendo Sacramentum Confirmationis, aut aqua benedicta Sacramentum Baptismi: sed haec Sacramenta, sicut et alia (excepta Eucharistia) consistunt in usu; ac proinde oleum benedictum solum est materia remota hujus Sacramenti, sicuti Chrisma benedictum solum est materia remota Confirmationis, & aqua benedicta solum est materia remota Baptismi.

Et consequenter dico, sicuti unctio cum Chrismate benedicto, est materia proxima Sacramenti Confirmationis, & ablutio in aqua, materia proxima Baptismi; sic etiam unctio cum oleo benedicto, est materia proxima hujus Sacramenti; quod satis innuitur illis verbis Jac. 5. *Vngentes eum oleo*, prout ea semper Ecclesia intellexit, teste Trident. supra c. 1. ibi: *Intellexit Ecclesia materiam (remotam) esse oleum ab Episcopo benedictum; nam unctio aptissime Spiritus sancti gratiam, qua invisibiliter anima aegrotantis inungitur, representat.* Porro representare seu significare gratiam internam Spiritus sancti, proprium est Sacramento novae Legis.

Igitur unctio concurret ad hoc Sacramentum vel ut materia, vel ut forma; non tamquam forma, ut clarum est; ergo tamquam materia, non ut materia remota; quia unctio proxime determinatur a forma; *Per istam sanctam unctionem &c.* ergo tamquam materia proxima. Congruentiam assignat Scotus supra n. 3. *Quia istud signum sensibile congruit effectui, scilicet interiori unctiioni curativa.*

Sed cum hoc satis constet inter Catholicos, controversia equidem non modica existit; an valeat unica unctio, an vero necessitate Sacramenti requirantur plures unctiones, & quot. Praeterea; an illa unctio fieri debeat in formam crucis, idque immediate manu ministri.

Ad ultimam questionem respondet Conclusio: esse faciendam Unctionem in formam crucis, non ex necessitate Sacramenti (hanc enim omnes rejiciunt) sed ex usu seu consuetudine juxta praescriptum Rit. Rom. supra, ibi: *Dein-*

de intincto pollice in Oleo sancto in modum crucis legit infirmum in partibus hic subscriptis &c.

Si dixeris; haec Rubrica non obligat, unctio fiat immediate manu Sacerdotis; ergo etiam non obligat, ut fiat in modum crucis.

Respondet Averfa hic sect. 4 §. *Ritus Neg.* Antec. Rursus, inquit, nec est de necessitate Sacramenti, sed bene de obligatione praeterea, ut minister manu sua immediate tangat & ungat infirmum, non mediante gossipio, calamo aut virga, & secus faciens peccaret mortaliter, quia est res factis gravis. Atamen tempore mortis, ad vitandum contagium, licitum esse togere mediante virgula oblonga, recte concludunt Sylvius hic q. 32. a. 3. Propol. dist. 6. n. 48. Aliique plures. Hoc enim modo facienter ad substantiam, & ex tali causa etiam reverentiam ministratur Sacramentum. Hic ille.

Sed minus recte, spectando usum & consuetudinem, qua, saltem in Belgio, contra praescriptum, juxta illud Pastoralis Meechliniensis *Hic dicitur Sacerdos peragat unctiones, & pollicem virgulam intingat in oleum sacrum &c.*

Cur ergo magis obliget Rubrica praescripta, in uno casu, quam in alio, ratio est, non consuetudo. Quamquam exillimem, hanc consuetudinem haud graviter obligare; quia materia levis est, seculo semper scandalo & contemptu. Unde si subesset aliqua causa, nullum omnino foret peccatum, v. g. in urgente necessitate tituli mortis.

Nihilominus extra necessitatem esse peccatum mortale, docet Nugnus in *Addit.* p. q. 29. a. 6. ubi (teste Dia. p. 3. tract. 4. fol. 188.) sic asserit: *mortale peccatum est credere unctiones sine figura crucis; probatur, quia est contra omnem consuetudinem Ecclesiae, et gravi. Unde falsa & improbabilis multo videtur sententia Suarez, dicentis, non esse grave peccatum omittere crucem.* Ita Nugnus.

Sed hic Auctor (inquit Diana supra) de illa etiam notavimus, nimis audeat se gerere in censurandis opinionibus; unde ego puto, opinionem Suarez, quam ipse falsam & improbabilem putat, esse probabilissimam. Ita Diana. Et ego idem puto; quia non sunt multiplicitate peccata mortalia absque manifesta necessitate, quae hic non apparet, defectu gravitatis materiae.

Consequenter; dato, quod esset obligatio ungenti manu immediate, nondum video obligationem gravem; quia materia videtur levis. Enimvero intervenit virgula non impedire, quod minus absolute dicatur ipse Sacerdos tangere, sicuti dicitur in Baptismo lavare, etiam immediate non tangat aquam, sed eam ex vase infundat supra baptizandum. Aliunde auctori satisficit necessitati infirmi.

Unde ergo tanta gravitas materiae, immo diati, inquam, contactus physici manus Sacer-

89.
Unctio
cum oleo
benedicto
est materia
proxima
hujus Sa-
cramenti.
Jacobi, 5.
Trident.

Scotus.

90.

Debet ne-
cessitate
praecipi
fieri in for-
mam cru-
cis.

dotis inungentis, ut debeat omiffio ejus cenferi gravis irreverentia? Ego tantam gravitatem non invenio, & ideo non aufim afferere peccatum mortale, fed ad fummum veniale; feclufo femper, uti dixi in præcedenti cafu, fcandalo & contemptu.

Neque in his duobus punctis valet argumentum à Confirmatione ad Extremam Unctionem; quia imprimis, ufus ubique obtinet immediatam unctionem manûs Epifcopalis, non mediante aliquo inftrumento; deinde, in ipfa forma Confirmationis exprimitur fignum crucis: *Signo te figno crucis.*

Et optima congruentia eft; quia hic homines deftinantur ad defenfionem fidei Chriftianæ, ac proinde conveniens planè erat, ut cruce fignarentur, ad eam intrepidè portandam, ac confitentiam coram Tyrannis. At verò in Sacramento Extremæ Unctionis, folùm applicatur unctio feu inungitur infirmus per modum Medicinæ, ad recuperandam falutem tam mentis, quàm corporis; neque in forma ejus fit ulla mentio crucis.

Et licèt diceretur (quod tamen ordinariè non dicitur) *In nomine Patris & Filii* &c. id tamen non probaret majorem neceffitatem, quia idiplum, ut effentiale, ponitur in forma Baptifmi; jam autem conftat, indè nihil inferri de neceffitate abluionis per modum crucis.

Quod attinet ad quantitatem unctionis, de qua Aliqui hic movent difficultatem: Refpondeo eodem modo, ficut ad fimilem difficultatem, de quantitate abluionis respondi difp. 2. concluf. 4. putà, tantam debere effe, ut ab ea homo moraliter, feu in communi hominum æftimatione, poffit dici, & verè dicatur unctus. An porro ad hoc fufficiat una gutta olei, difputatur inter Doctores.

Filliucius to. 1. tr. 3. c. 4. n. 78. non videtur, inquit, fatis unam guttam olei stillare; fed opus eft perfundere partem fensûs, id enim eft ungerè. Idem docet Suarez fuprà feft. 2. n. 4. dicens: Non erit fatis unam guttam olei stillare, quia id vel non eft ungerè, vel certè eft res aliquo modo dubia; fed oportet partem corporis oleo linire, aliquid per illam diffundendo: hoc enim eft propriè, & in rigore ungerè. Hæc ille.

At verò Dicaftillo hic difp. 1. n. 44. Id, inquit, Aliis meritò non placet, nec mihi; fufficit enim, quòd tangatur oleo, ut verè dicatur unctus; ficut fufficit in Baptifmo, quòd fenfibiliter tangatur aqua, ut contingere poffet, quando baptizaretur quis afperfone; fi enim tunc per tangentem guttam aquæ dicitur lotus, quidni per tangentem guttam olei dicitur unctus? Illud verò adverto; illos Auctores non dicere, quòd una gutta non fufficiat; fed quòd non fatis fit illam stillare, fed opus effe perfundere partem & oleo linire. Unde fi stillata gutta extendatur, fatis erit. Hæc tamen Dicaftillo.

Cui confonat Arriaga difp. 53. n. 22. dicens: Ego fanè, uti dixi, unam guttam aquæ, nifi cum motu aliquo locali, non videri propriè ab-

lutionem, ita de unctioe dico, quòd enim una gutta olei tangat manum, non videtur juxta acceptionem hominum fufficere, ut dicatur homo unctus.

Accedat judicium Averfæ hic feft. 2. in fine: *Judicium Averfæ.* In hac re, inquit, fati ufus ipfo conftat, non folùm fufficere unam olei guttam ad ungendam unam partem: fed fatis effe, ut Sacerdos, intingens extremum digiti in oleo, liniat partem ungendam, & fic verè ungerè. Nec eft fimile de Baptifmo, ut patet in ipfis humanis actionibus: planè enim longè minus fufficit ad ungendum, quàm ad abluendum: & nomina ipfa abluionis & unctio- nis id denotant. Hæc ille.

Claudat agmen Herinx hic n. 17. ubi fic ait: Sufficit vel unica olei gutta ad verè ungendam feu liniendam partem corpori, ut ex ipfo ufu patet, qui alius eft in Baptifmo; quàmvis ad hunc quoque, feu ad veram abluionem fufficere guttam aquæ, fit probabile. Fortè tamen (inquit Suarez difp. 40. feft. 2. n. 4.) non fufficeret unam olei guttam stillare, fed oporteret partem fensûs perfundere. Quod etfi quò ad primum fit apparens, cum id non videatur fufficere ad veram unctioem; non tamen quoad fecundum, fi verba fpectemus: alioquin fanè ampulla olei facilè brevi evacuetur. Ita præfatus Auctor.

Sed quæro ego: quot guttæ requiruntur ad perfufionem feu diffusionem olei? Nonne ftilla fignificat unam guttam? Et hæc fecundùm Dicaftilloem fuprà fufficit. Atque ut duæ require- rentur, nunquid ideo ampulla olei facilè brevi evacuetur? Noli timere, ubi non eft timendum. Singulis quippe annis oleum renovatur, & ordinariè non adeò multi in fingulis Parochiis, fingulis annis funt inungendi.

Et dato, quòd plùs aquæ foret neceffarium ad abluendum, quàm olei ad ungendum, ut vult Averfà; hinc tamen non rectè inferitur, fufficere unam guttam olei, feu potiùs stillationem unius guttæ; quia poffet aliquis refpondere, fufficere duas guttas olei ad ungendum; fecus duas guttas aquæ ad abluendum.

Cæterùm placet fententia Averfæ fuprà, fcilicet fatis effe, ut Sacerdos intingens extremum digiti in oleo liniat partem ungendam; liniat, inquam, five unà guttâ, five pluribus; dummodò reverà fit, & fecundùm communem æftimationem hominum mereatur appellari unctio; nihil enim aliud requirunt illa verba Iac. 5. *Vngentes eum oleo.*

Nec aliud requirit Rit. Rom. ut fuprà vidimus, quàm quòd Sacerdos intincto pollice in Oleo fancto, in modum crucis ungar infirmum. Quod fi obfervaveris, nihil hæfites de valore Sacramenti, fi cætera adfint; neque periculum eft alicujus peccati.

Reftat præcipua & fatis gravis difficultas de numero unctionum, qui requiruntur five ad validam, five ad licitam adminiftrationem hujus Sacramenti; cum enim Conc. Flor. affignet feptem unctioes, & aliunde conftet, non omnes effe ne-

Judicium Averfæ.

98. Quid de hæc re lequatur Herinx.

99. Auctori placet fententia Averfæ.

101. Quot unctioes requirantur.

95. Non valet in his argumentum a Confirmatione.

96. Quia debeat esse unctio.

Suarez & Filiucius putant non sufficere, unam guttam stillare.

97. Contrarium docet Dicaftillo.

Sententiam Suarez sequitur Arriaga.

cessarias necessitate Sacramenti, immo nequidem necessitate præcepti, ut statim videbimus, hinc dubitatur, & merito, quot & quæ ex illis septem unctionibus sint necessariae.

Septem enumerat Conc. Flor.

Si autem à me quæritur, quæ sint illæ septem unctioes? Citius respondeo verbis Concilii in Decreto Eugenii: *Vngendus est (infirmus) in oculis propter visum, in auribus propter auditum, in naribus propter odoratum, in ore propter gustum, vel locutionem, in manibus propter tactum, in pedibus propter gressum, in renibus propter delectationem ibidem videntem.*

101. Non omnes sunt de necessitate, nequidem præcepti. Rit. Rom.

Porro quòd omnes hæ unctioes non sint necessariae, nequidem necessitate præcepti, multò minus necessitate Sacramenti, nimis manifestè patet ex Rit. Rom. tit. de Sacram. Extrem. Unct. ibi: *Quinque corporis partes præcipue ungi debent, quas veluti sensuum instrumenta homini natura tribuit; nempe oculi, aures, nares, os & manus: at tamen pedes etiam & renes ungenti sunt; sed renum unctio in mulieribus honestatis gratiâ semper omittitur, atque etiam in viris, quando infirmus commode moveri non potest. Sed si in mulieribus, si in viris, alia pars pro renibus ungi non debet.*

Patet de unctioe renum.

Igitur certum est, unctioem renum nec in se, nec in alia parte esse necessariam, etiam necessitate præcepti, nisi fortè adhuc alicubi contraria consuetudo vigeret, quæ tempore Concil. Flor. videtur fuisse. Sanè in Pastoral. Mechliniensi, quàmvis omittatur unctio renum, seu lumborum, æquidem substituitur generaliter unctio pectoris, quæ etiam hodie observatur.

102.

Cùm ergo ex solo Florent. constet de numero unctioem (nam Scriptura solum requirit unctioem Iac. 5. *Vngentes eum oleo: similiter Trident. de hoc Sacram. c. 1. ibi: Unctio apostolicæ Spiritûs sancti gratiam &c. representat*) profectò si unam dicimus non necessariam, quidni & aliam? Cur unctio oculorum potius sit necessaria necessitate Sacramenti, quàm unctio renum, pedum, &c?

Potuit Christus instituire unctioem cuiuscumque partis.

Potuit namque Christus, à cuius voluntate totum dependet, potuit, inquam, instituire unam unctioem cuiuscumque partis, potuit instituire unctioes plures plurium partium, oculorum, manuum &c. ex Scriptura non colligitur determinatus aliquis numerus unctioem, neque determinatio alicujus partis: Florent. autem enumerat septem unctioes, & septem distinctas partes, & aliunde non significat unam esse magis essentialem, quàm aliam, & tamen non omnes essentialia sunt: ergo &c.

103.

Et ideo aliqui DD. sustinent, unam unctioem cuiuscumque partis sufficere ad valorem Sacramenti. Communior tamen sententia requirit unctioes quinque sensuum; putà oculorum, aurium, narium, oris & manuum. Tota autem, vel certè efficacissima probatio hujus sententiæ, est communis usus & praxis Ecclesiæ; nam rationes, quæ afferuntur, nullæ sunt, cùm totum dependeat, ut statim dixi, ex voluntate instituen-

Aliqui docent unctioem sufficere ad essentialiam Sacramenti: communior autem sententia requirit quinque.

tis, & potuerit Christus instituire unam unctioem; cùm per ipsam sufficienter representaretur Spiritûs sancti gratia, quæ involubiler anima ægrotantis inungitur; veluti per unam ablutionem in Baptismo sufficienter representatur Spiritûs sancti gratia, quæ anima involubiler abluatur à peccatis tam mortalibus, quàm venialibus, idque omnibus tam communitè per visum, quàm auditum &c. Cur ergo per unam unctioem non poterit haberi similis remissio peccatorum, adjungendo proportionatam formam, utputà: *Per istam sanctam Unctioem indulgeat tibi Deus, quidquid deliquisti?*

Atque ut non possit haberi remissio omnium delictorum, saltem poterit haberi remissio peccatorum, commissorum per istum sensum, qui inungitur, quod sufficit, ut illa unctio sit verum Sacramentum, quàmvis partiale, sicut est partialis remissio. Nisi fortè quis dixerit, unum peccatum veniale non posse hinc remitti sine alio, five unam formam partialem in hoc Sacramento, in sua significatione dependere ab alia: de quo plura Conclusionem sequ.

Optima ergo, sicut dixi, probatio communis sententiæ, est praxis Ecclesiæ, ex qua aliquando cognoscitur voluntas instituentis. Atque quia non omnia, quæ communiter observantur in administratione Sacramentorum, sunt essentialia, ut consideranti patet; & quoniam etiam illæ quinque unctioes non uniformiter ab omnibus observantur; nam Græci non inungunt oculos vel aures, sed frontem, genas & mentum, deinde pectus, tum manus, idque ex utraque parte, postremum pedes, teste Arcudio lib. de Extre. Unct. c. 7. Et Ecclesia latina, si quis careat organo sensûs, inungit partem proximam, juxta illud Rit. Rom. supra: *Si quis manus sit aliquo membro mutilatus, pars loco illi proxima ungetur eadem verborum formâ: hinc probabile existimo, quod ait Conclusio: Valet unctio*

Et si dixeris; quando infirmus caret organo sensûs, impossibilis est unctio illius sensûs, quæ ergo mirum si valeat Sacramentum sine unctioe illius sensûs? Dicam ego consimiliter; tempore pestis est moraliter impossibilis unctio quinque sensuum, quid ergo mirum, si valeat Sacramentum absque illa unctioe?

Quapropter in Pastoral. Mechliniensi antiquæ editionis cap. 9. de Extre. Unct. ita scriptum est: *In morbis contagiosis, & peste & affluente, ut periculum evitetur, sufficit ungi organum sensûs, magis ad unctioem expositum aut detectum, dicens: Per istam sanctam Unctioem & suam possessionem recordiam indulgeat tibi Dominus, quidquid deliquisti per visum, auditum &c.*

Hoc autem Pastoral. dicitur approbatum à Facultate Theologica Lovaniensi anno 1588. simul & à Nuntio Apostolico Othavio Tricarientiensi. Idemque præscriptum dicitur in Pastoralibus Ruremondensi & Pallaviensi.

Et aliunde multum verisimile est, sapienter secundum ista Pastoralia hoc Sacramentum fuisse administratum. Ex quo patet, praxim non ita esse universalem, ut Alii volunt, saltem in necessitate.

Et ratio aliqua congruentia quod Extrema Unctio sit consummatio pra diximus, Sacramenti Poenitentiae; sicut ergo non requiritur in necessitate integra Confessio, Christo sic volente, ut melius esset provisum saluti animarum; ita quoque praesumere possumus de divina misericordia, quod non alligaverit veritatem huius Sacramenti illis quinque unctionibus, quae sapienter sunt moraliter vel physice impossibiles, ut melius esset provisum saluti animarum.

Adde praecipuam efficaciam huius Sacramenti consistere in forma, ut colligitur ex illo Iac. 5. Et oratio fidei salvabit infirmum; iam autem in forma non necessario necessitate Sacramenti exprimuntur omnes sensus, ut patet ex forma Ambrosiana & Veneta, quam Sect. seq. assignabimus: cur ergo necessario necessitate Sacramenti debeant omnes inungi?

Quia, inquis, totus homo debet moraliter inungi. Respondeo; sicut in Baptismo ablui: sicut ergo in Baptismo sufficit ablutio notabilis partis, v.g. capitis, ita etiam hic sufficit unctio v.g. capitis, in quo vigent omnes sensus, vel alterius partis v.g. manuum, pedis &c. quia, ut ait Serrarius de Extre. Unct. c. 9. nomine carnis seminarium vitiorum intelligitur confusio modo loquendi Scripturae; ergo dum caro inungitur, sive sit manus, sive sit pes &c. inungitur seminarium vitiorum: ergo illa unctio sufficit, ut per eam significetur & remittantur omnia peccata.

Omitto; quod quaelibet pars corporis sit sensorium tactus; cum ergo secundum Pastoralia Mechliniense sufficiat inungere tempore pestis organum sensus, magis expositur, iane sufficiet inungere quamcumque partem corporis; non solum in necessitate, sed etiam extra necessitatem, quantum ad valorem Sacramenti: quippe quod semel est materia essentialis, semper talis est, quamvis non semper sine peccato possit adhiberi, ut constat ex alijs Sacramentis.

Dices: Confessio non integra valet in necessitate, secus extra necessitatem. Respondeo; disparitas est, quod ille, qui non integre confitetur extra necessitatem, per se loquendo peccat mortaliter; ac proinde non ita defectu Confessionis, quam bene defectu debiti doloris, invalidè absolvitur.

Hinc si per accidens non peccaret, propter bonam fidem, quia invincibiliter ignorat praecipuum integræ Confessionis; etiam validè absolveretur extra necessitatem, sicut in necessitate. At verò in hoc Sacramento, quàmvis ita ministrans & suscipiens peccarent mortaliter, hoc tamen non posset obviare valori Sacramenti, ut omnes debent fateri; quia etiam in necessitate possent peccare mortaliter, si v.g. essent in statu peccati mortalis, & tamen secundum Omnes valetet Sacramentum.

Rogat aliquis, an saltem non debeat tali casu Sacramentum conferri sub conditione? Respondet Suarez hic disp. 41. sect. 3. n. 8. Si omitteretur hoc Sacramentum, quia scilicet nullus vult illud ministrare modo ordinario, propter periculum contagii, vel quia morale periculum est, ut infirmus antea moriatur: consulerem omnino ita inungere sub concepta conditione, potius quam omittere; quia tunc nec fit irreverentia Sacramento, & proximo valde utile esse potest: nam fortasse ita salvabitur, & aliàs condemnabitur; si fortasse est tantum attritus, & confiteri non potuit, vel per ignorantiam non ite confessus est. Hac ille.

Hiquæus autem in suo Comment. 4. dist. 23. q. un. à n. 28. existimat nullam conditionem esse necessariam, fundans se in Decreto Pastoralis Mechliniense supra allegato, quod ministerium praescribit fieri absolute, & non sub conditione. Nam, inquit, sicut ex sententia D. Thomæ & plurium Doctorum ministrari potest Sacramentum cum absoluta intentione, omnis quibusdam unctionibus, quae sunt in usu Ecclesiae Romanae, quia consuetudo aliarum Ecclesiarum particularium illas unctioes non habet; ita etiam consuetudo Ecclesiae Belgicae, ex natura discussionis proveniens, eandem auctoritatem sortitur, ut ex ea interpretemur valorem Sacramenti collati hoc modo in casu necessitatis tantum. Hactenus Hiquæus.

Qui si Pastoralia Mechliniense posterioris editionis vidisset, in quo illud Decretum omisissum, & si audivisset, quod ego audivi, illud Pastoralia non fuisse approbatum à Facultate Theologica, sed solum à Decano Facultatis, & idcirco constitutum esse, ne in posterum in similibus approbationibus, Decanus, vel alius, nomen officii sui apponat, sed suum dumtaxat, si inquam, haec duo puncta mature expendisset Hiquæus, credo plane, quod non tam constanter adhæsisset illi Decreto seu praescripto Pastoralis, & libenter admisisset appositionem conditionis, quae indubie magis secura est, neque ullatenus contrariatur reverentiae debite Sacramento, cum communior sententia doceat, talem unctioem esse invalidam. Et ideo contraria non praedicanda, nisi in necessitate, & in necessitate, non nisi sub conditione.

Auctores pro Conclusionem nostram vide apud Dia. p. 3. tract. 4. resol. 168. quos sequuntur rique Recentiores. Unde (inquit Dia. praxi tuto amplecti potest. Sed ego (subjungit) in tali casu potius velocissimè, sine crucis forma, unum oculum, unam aurem, unam manum, & narem, & os unicam sententiam, partialium omnium formarum sententias complectente; inungerem dicendo: Per istas sanctas Unctiones & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Deus, quidquid per visum, auditum, odoratum, gustum & tactum deliquisti.

Quod & ego facerem, quando foret possibile; quod si & hoc foret physice vel moraliter impossibile, vel propter instans periculum mor-

108. An in casu propo- debeat conferri Sacramentum sub conditione? Affirmat Suarez.

Negat Hiquæus.

109. Auctor apponit sententiam Suarez.

110. Praxis Dia. n.

quam auct. plectitur auctor.

Ratio all- quæ con- gruentia.

106. Alia proba- tio defum- pra ex for- ma.

107.

Quilibet pars corpo- ris est sen- sorium ta- ctus.

107. Objectio solvitur.

tis, vel propter periculum contagionis; inungerem partem corporis, magis ad unctionem expositam, dicendo: *Per istam sanctam Vnctionem indulgeat tibi Deus quicquid deliquisti; sed sub conditione, ut statim dixerit.*

III.
Unctiones
s. sensuum
cum formis
proportio-
natis sunt
pceptae

Ceterum, ut ut sit de necessitate Sacramenti, certum est, unctiones quinque sensuum, seu quinque unctiones, cum quinque partialibus formis sibi proportionatis, esse necessarias necessitate pcepti, ut habet ultima pars Conclusio- nis, nisi alicubi sit contraria consuetudo, quae observanda erit.

Ratio à priori voluntas Ecclesiae, quae factis constat ex Rit. Rom. & aliis Ritualibus particularium Ecclesiarum, à quibus nullatenus est recedendum, juxta Conc. Trident. sess. 7. de Sacram. in genere can. 13. sequentis tenoris: *Si quis dixerit, receptos & approbatos Ecclesia Catholica ritus, in solemnibus Sacramentorum administratione adhiberi solitos, aut contemni, aut sine peccato à Ministris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Ecclesiarum Pastorem mutari posse, anathema sit.*

Jam autem Ecclesiam Romanam quinque unctiones adhibere solitam in solemnibus administratione hujus Sacramenti, nemo dubitat. Igitur illas omittere pro libito non licet: praesertim, quia exponitur Sacramentum periculo nullitatis; cum communis sententia, ut vidimus, doceat, eas esse necessarias necessitate Sacramenti.

112.
Discursus
Scoti de his
unctioni-
bus,

De his itaque unctionibus ita discurret Doct. Subt. 4. dist. 23. q. unica n. 3. *Quod additur: In determinatis partibus: iste particula sunt organa potentialium, per quarum actus peccatur frequenter venialiter, utpote organa quinque sensuum, & potentia motiva. Et hoc aliquando respectu eiusdem sensus vel potentie geminata, ut organa potentie visivae, ut oculi duo, organa potentie auditivae, duae aures, organa potentie olfactivae, nares, organa potentie tactivae, manus. Et sic istis praedictis, sicut geminantur organa, ita geminantur unctiones. Organum gustus est lingua, in qua non fit, propter abominationem tollendam, unctio, sed exterius super os: propter autem organum potentie generativa fit unctio ad lumbos, iuxta illud Greg. super illud Luc. 12. *Sicut lumbi vestri praecincti &c.* Viris, inquit, luxuria in lumbis est. Propter organum motiva quantum ad progressivam, quae est principalis motiva, fit duplex unctio in duobus pedibus tanquam organis ad illum motum ordinatis.*

Alia motio, quae frequenter peccatur, est motio linguae, iuxta illud Iac. 3. *Qui non offendit verbo, hic perfectus est vir, & multa alia ibi.* Et contra illud est unctio oris, ita quod ipsa est remedium contra duplex peccatum veniale, sicut lingua congruit in duo opera natura 2. de Anima, in gustum scilicet & loquelam. Sunt ergo undecim unctiones, scilicet partiales, sed aliquae sunt geminatae quasi una, ita quod sunt septem principales, quinque in organis 5. sensuum, sexta in organo principali potentia motiva progressiva, septima in organo principali generativa. Huc-

usque Scotus, Recte secundum usum Ecclesiae illius temporis, qui mansit usque ad tempora Concilii Florent. ut patet ex verbis eius supra allegatis.

Cur autem magis illae partes sint inungenda, quam aliae, ratio à priori voluntas Christi vel Ecclesiae. Congruentiam assignat Scotus ibi. *Per quarum actus peccatur frequenter venialiter.* Et dicit D. Thom. in Suppl. q. 32. a. 5. in corp. *Respondendo dicendum, quod hoc Sacramentum per modum curationis exhibetur; curatio autem corporis non oportet quod fiat per medicinam totum corpus perficitur, sed illis partibus, ubi est radix morbi.* Et dicit etiam unctio sacramentalis debet fieri in illis partibus tantum, in quibus est radix spiritualis infirmitatis.

Et ibidem a. 6. in corp. sic dicit: *Omnis nostra cognitio à sensu ortum habet: & quia ubi est in nobis prima origo peccati, ibi debet unctio adhiberi; illa inunguntur loca quinque sensuum, scilicet: oculi propter visum, aures propter auditum, nares propter odoratum, os propter gustum, manus propter tactum, qui in pulpis digitorum praecipue viget, & propter appetitivam inunguntur aliquibus renes, pedes inunguntur propter motivam, qui sunt principales eius infirmitatum. Et quia principium primum operationis humanae est cognoscitiva, ideo illa unctio ab omnibus observatur, quae fit ad 5. sensus quasi de necessitate Sacramenti: sed quidam non servant alias, quidam vero servant illam, quae ad pedes, & non quae ad renes, quae appetitiva & motiva sunt secundaria principia. Ita Doctor Angelicus.*

Ubi nota; unctionem, quae fit ad 5. sensuum, D. Thomam non vocare simpliciter, *De necessitate Sacramenti, sed; Quasi de necessitate Sacramenti* (quo etiam termino utitur 4. dist. 23. q. 2. a. 1. q. 2.) quia videlicet ab omnibus observatur, sicut ab omnibus observantur illa, quae simpliciter sunt de necessitate Sacramenti.

Quæris à me; an etiam illae unctiones quinque sensuum observandae, quando infirmus est mutilus, carens v. g. manibus, auribus &c. Respondet ex Rit. Rom. supra: *Si quis sit infirmus, quo membro mutilatus, pars loco illi proxima inungatur; quod etiam ab omnibus proficitur. Et docet S. Tho. supra in supple. a. 7. in corp. hinc verbis: Respondendo dicendum, quod unctio etiam inungi debet, quanto propinquius esse potest ad partes illas, in quibus unctio fieri debet: quia quamvis non habeant membra, habent tamen potentias animas, quae illis membris debentur, sicut in radice, & interius peccare possunt, per ea quae ad partes illas pertinent, quamvis non exterius.*

Sed hic oritur aliqua difficultas ex Sacramento Ordinis; nam supposito, quod unctio manuum sit de essentia Diaconatus vel Presbyteratus, qui caret manibus, incapax prorsus est illius Sacramenti, nec poterit in propinquis partibus inungi, non solum licite, verum etiam valide; ergo similiter in hoc Sacramento, ex hypochondrio, quod unctio manuum sit essentialis, ut videtur de velle Suavius disp. 42. sect. 3. n. 3. dicitur: *cap.*

communiter iudicant Theologi, illam determinatam partem (intelligit manus) pertinere ad substantiam Sacramenti.

Et verò si partes unguendæ, ex vi institutionis divinæ sunt determinatæ, & inter illas partes manus, quomodo possunt loco illarum, aliæ à nobis substitui? Aut cur non potius substituenda illa pars, in qua post manus tactus vehementior est, quàm ea, quæ loco propinquior, cum hæc propinquitas sit veluti materialis, illa autem formalior?

116. Responsio Suzzii ad 1. arg.

Respondet Suarez suprà ad primum argumentum, disparitatem esse inter hoc Sacramentum & Ordinem; quòd ille, qui caret manibus, non minus indigeat sine & fructu Extremæ Unctionis; at verò prorsus ineptus sit ad finem & officium Ordinis, & ideo debuit Extrema Unctio ita institui, ut ab ejus participatione non excluderetur, merito autem est incapax Ordinis; ibique, inquit, manus designatæ sunt ut omnino essentielles, non verò in præsentia.

Responsio ad 1. & 2.

Ex quo facillè respondet hic Auctor ad secundum & tertium argumentum; scilicet, manus non esse adæquatam subjectum unctionis, sed primum quasi, quod per se debet ungi, quantum fieri potest, quo tamen deficiente, ejus locum habet pars illi propinquior, quia de ea constat; incertum autem est, in qua parte post manus, tactus magis vigeat.

117. Ex his argumentis colligit Auctor, determinationem partium non esse, saltem immediate, ex institutione divina.

Verùm, meo iudicio; ex istis, & similibus argumentis, videtur satis colligi, illam determinationem partium non esse ex institutione divina, sed tantùm ex voluntate Ecclesiæ, adedque non esse de essentia seu substantia Sacramenti; & ideo Sacramentum valere, estò non ipsæ manus, sed pars propinquior, immo etiam remotior inungatur: quàmvis ex præcepto, & per consequens ad licitum, requiratur unctio propinquioris partis, ut patet ex Rit. Rom. statim citato, & communi praxi.

Vel, si velis illas unctioes in determinatis partibus esse essentielles, dicito; illam determinationem in individuo esse relictam voluntati Ecclesiæ, sicut disp. seq. dicitur de materia Ordinis, cujus determinatio in individuo est relicta potestati Ecclesiæ. Voluit itaque Christus, ut adhererentur quinque unctioes in determinatis partibus, interim determinationem illarum partium reliquit voluntati Ecclesiæ. Porro determinavit Ecclesia oculos, aures &c. vel in defectum earum, partem propinquiorem.

118. Debent hæc unctioes fieri modo hominibus accommodato.

Debet porro hæc unctio fieri modo hominibus accommodato, videlicet non in ipsa pupilla oculi, non in lingua, non in tympano auditus, non in carunculis; in quibus residet odoratus; sed sufficit id fieri in palpebris, labiis, auribus, naribus: ut de lingua, bene advertit Scotus suprà dicens: Organum gustus est lingua, in qua non fit, propter abominationem tollendam, unctio, sed exterius super os.

Scotus.

Geminae unctioes non sunt

Ubi etiam citè dixit: Sicut geminantur organa,

na, ita geminantur unctioes, quod tamen non est de necessitate Sacramenti. Monet autem circa hoc Rit. Rom. suprà: Dum oculos, aures & alia corporis membra, quæ paria sunt, Sacerdos ungit, caveat, ne altero ipsorum unguendo, Sacramenti formam prius absolvat, quàm ambo huiusmodi paria membra perunxerit.

de necessitate Sacramenti.

Sed cur hoc, si gemina unctio non est essentialis? Respondeo; quia licet non sit essentialis, quasi absque ea non valeat Sacramentum, equidem concurret ad effectum Sacramenti, dummodo præcedat absolutionem formæ, quia utraque determinatur seu significatur per ista verba: Per istam sanctam Unctionem &c.

Sicuti in Baptismo, est trina ablutio non sit essentialis, quasi sine ea non valeat Baptismus; equidem concurret ad effectum, si præcedat absolutionem formæ, aut saltem concomitetur. Et hinc in eodem Rit. Tit. de Sacramen. Baptismi præscribitur: Ut trina ablutione caput baptizandi perfundatur, vel immergatur in vadium crucis uno & eodem tempore quo verba præferuntur.

Præterea præfatum Rit. Tit. de Sacram. Extreme Unct. statuit, ut manus, quæ reliquis inferius interioribus ungi debent, Presbyteris exterioribus ungantur. Existimo quia manus sacerdotales interioribus unctæ fuerunt in susceptione Ordinis sacri.

119. Manus sãd sacerdotum exterioribus debent ungi, aliorum vero interioribus.

Denique, ut nihil omittam eorum, quæ spectant ad ritum unguendi, ex consuetudine servandus est ordo inter partes, ut prius oculi ungantur, postea aures &c. sed hic ordo non est essentialis, neque tam graviter præceptus, quin in necessitate liceat eum invertere, sicut & unum tantùm organum inungere.

Superest quæstio; an singulæ unctioes causent distinctas parciales gratias, an verò effectus suspendatur, donec & usque ultima unctio, cum forma sibi correspondente, fuerit completa. Nostra & Aliorum plurimorum sententia est

CONCLUSIO V.

Singulæ unctioes cum formis sibi correspondentibus, statim atque exhibitæ, causant distinctas gratias parciales.

Videtur esse sententia Scoti suprà n. 2. ubi sic ait: Ad secundum dico, quod est unum Sacramentum unitate integritatis, sed non unitate indivisibilitatis; sicut effectus eius non est unus indivisibiliter, quia non remissio unius venialis; sed unius unitate plenaria remissionis omnium venialium, ut omnibus remissis, nihil remaneat retardans à perceptione Beatitudinis.

120. Hæc Corda clar. videtur esse Scoti.

Ergo secundum Scotum, Sacramentum Extreme Unctionis non est unum indivisibiliter ergo singulæ unctioes statim conferunt distinctas gratias & distinctas remissiones peccatorum